

УДК 343.3

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.2.48>

Павло Ігорович Ткаченко,

*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
кафедра кримінально-правових дисциплін (аспірант);*

<https://orcid.org/0000-0002-2378-8895>,

e-mail: paul_dp@ukr.net

ПОСИЛЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА САМОВІЛЬНЕ ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ АБО МІСЦЯ СЛУЖБИ У СВІТЛІ АКТУАЛЬНИХ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ПРОБЛЕМ

Розглянуто норму кримінального законодавства в частині злочинів проти встановленого порядку несення або проходження військової служби, а саме самовільне залишення військової частини або місця служби. Охарактеризовано хронологію становлення ст. 407 Кримінального кодексу України та змін до неї. Здійснено порівняльний аналіз законопроектів, які посилюють кримінальну відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби. Проаналізовано проблематику Законопроекту № 8271 від 8 грудня 2022 р. щодо посилення відповідальності за самовільне залишення військової частини або місця служби. Виокремлено кримінально-правові норми, які застосовуються судами після набуття змін у кримінальному законодавстві. За допомогою кримінологічного дослідження наведено статистичні дані, які зумовлюють посилити відповідальність військовослужбовців за вчинення злочинів проти встановленого порядку несення або проходження військової служби.

Ключові слова: військові кримінальні правопорушення, самовільне залишення військової частини або місця служби, кримінальна відповідальність, посилення відповідальності, кримінально-правова характеристика.

Оглядова стаття

Постановка проблеми

Історія неодноразово показувала, що в часи ведення активних бойових дій у збройних силах істотно зростає кількість злочинів проти порядку проходження військової служби. Така тенденція в цей непростий час для нашої країни властива також і Збройним Силам України, Національній гвардії України, Державній прикордонній службі України та іншим військовим формуванням, які утворено відповідно до законодавства. Слід зауважити, що самовільне залишення військової частини або місця служби вирізняється серед інших військових протиправних діянь як особливо небезпечне. Це пояснюється декількома причинами, зокрема такими: під час учинення заподіюється пряма шкода особовому складу військового формування; їх скоєння завдає шкоди бойовому духу інших військовослужбовців; заходи, спрямовані

на розшук «утікачів», потребують виділення додаткових ресурсів; зазначені злочинні діяння часто супроводжуються вчиненням інших, зазвичай насильницьких, злочинів тощо [1, с. 532]. Досліджуючи кримінально-правову характеристику самовільного залишення військової частини або місця служби, неможливо оминати проблематику становлення норми кримінального закону, а також актуальність набутих змін.

Стан дослідження проблеми

Актуальні проблеми кримінально-правової характеристики військової злочинності, зокрема самовільного залишення військової частини або місця служби, висвітлювали у своїх дослідженнях такі видатні вчені-правники, як-от: Г. М. Анісімов, В. П. Бондаєвський, М. Б. Головка, В. К. Грищук, М. І. Карпенко, М. Г. Колодязний, М. І. Мельник, М. І. Панов, М. М. Сенько, Г. П. Середа, М. С. Туркот, М. І. Хавронюк, С. О. Харитонов, С. А. Шалгунова, В. А. Шершенькова, О. О. Шкута та ін.

Зокрема М. М. Сенько досліджував кримінальну відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби в контексті кримінально-правової доктрини [2, с. 1; 3, с. 452]. Водночас провідний учений-правник М. І. Карпенко комплексно вивчав проблематику самовільного залишення військової частини або місця служби, а також дезертирства крізь призму кримінально-правової науки [4, с. 111; 5, с. 16]. Окрім цього, у співавторстві з В. М. Чередник учений дослідив історичні аспекти кримінальної відповідальності за вчинення військових злочинів [6, с. 145].

Однак наукові праці зазначених дослідників здебільшого ґрунтувалися на застарілих положеннях законодавства, які сьогодні набули істотних змін у частині диспозиції та санкції кримінального закону.

Мета і завдання дослідження

Дослідження правової природи норми кримінального закону, аналіз і систематизація мають вагоме значення для вдосконалення законотворчої діяльності та правозастосовної практики на сучасному етапі розвитку кримінального законодавства. Так, *метою* статті є аналіз становлення норми кримінального закону щодо відповідальності за самовільне залишення військової частини або місця служби, а також дослідження змін, виявлення прогалин та колізій у них, визначення кримінально-правових наслідків, ризиків, які мають місце у практичній площині застосування змін. *Завданням* наукового дослідження – охарактеризувати кримінально-правові аспекти змін, запропонованих Законопроектом № 8271 від 8 грудня 2022 р., оцінити ризики їх запровадження.

Виклад основного матеріалу

Актуальні кримінально-правові проблеми самовільного залишення військової частини або місця служби посідають чільне місце у вивченні та дослідженні проблематики злочинів проти встановленого порядку несення або проходження військової служби. Злочини проти встановленого порядку несення або проходження військової служби підбивають обороноздатність, ефективність сил і засобів Збройних Сил України. Самовільне залишення військової частини або місця служби вважають одним із найнебезпечніших військових злочинів, оскільки завдається шкода особовому складу військової частини, підрозділу, бойовому духу, сталому психологічному клімату військового колективу, спричиняє вчинення нових протиправних дій та інші негативні наслідки.

З метою побудови конструктивної кримінально-правової характеристики з урахуванням сучасних проблем, які набули розвитку на тлі окремих подій, зокрема у сфері пригнічення криміногенної обстановки, вважаємо за необхідне дослідити зміни в чинному кримінальному законодавстві, а саме ті, які були внесені до ст. 407 Кримінального кодексу України (далі – КК України), крізь призму посилення відповідальності за вчинення військових кримінальних правопорушень.

Так, становлення кримінально-правової норми, передбаченої ст. 407 КК України, розпочато ухваленням Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. КК України, який набув чинності 1 вересня 2001 р. У подальшому Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покалення обов'язків в особливий період» від 5 лютого 2015 р. № 158-VIII внесено перші зміни до ст. 407 КК України, які полягають у доповненні можливості застосування та/або призначення тримання в дисциплінарному батальйоні строком від шести місяців до одного року за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 407 КК України¹.

Водночас Законом України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за окремі військові злочини», який було ухвалено 12 лютого 2015 р. за № 194-VIII, Верховна Рада України постановила викласти ст. 407 КК України в такій редакції:

¹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покалення обов'язків в особливий період : Закон України від 05.02.2015 № 158-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/158-19> (дата звернення: 04.04.2023).

«Стаття 407. Самовільне залишення військової частини або місця служби

1. Самовільне залишення військової частини або місця служби військовослужбовцем строкової служби, а також нез'явлення його вчасно без поважних причин на службу у разі звільнення з частини, призначення або переведення, нез'явлення з відрядження, відпустки або з лікувального закладу тривалістю понад три доби, але не більше місяця, –

караються триманням у дисциплінарному батальйоні на строк до двох років або позбавленням волі на строк до трьох років.

2. Самовільне залишення військової частини або місця служби військовослужбовцем (крім строкової служби), а також нез'явлення його вчасно на службу без поважних причин тривалістю понад десять діб, але не більше місяця, або хоч і менше десяти діб, але більше трьох діб, вчинені повторно протягом року, –

караються штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або службовим обмеженням на строк до двох років, або позбавленням волі на строк до трьох років.

3. Самовільне залишення військової частини або місця служби, а також нез'явлення вчасно на службу без поважних причин тривалістю понад один місяць, вчинене особами, зазначеними в частинах першій або другій цієї статті, –

караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

4. Самовільне залишення військової частини або місця служби, а також нез'явлення вчасно на службу без поважних причин, вчинені в умовах особливого періоду, крім воєнного стану, вчинене особами, зазначеними в частинах першій або другій цієї статті, –

караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

5. Самовільне залишення військової частини або місця служби, а також нез'явлення вчасно на службу без поважних причин, вчинені в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці, вчинене особами, зазначеними в частинах першій або другій цієї статті, –

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років¹.

Таким чином, було змінено санкції у більшості частин кримінально-правової норми в напрямі посилення відповідальності за вчинення цього злочину, а також застосовано розмежування вчинення кримінально караного діяння в умовах особливого періоду, воєнного

¹ Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за окремі військові злочини : Закон України від 12.02.2015 № 194-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/194-19> (дата звернення: 06.04.2023).

стану та бойовій обстановці, що, зокрема, унормовано положеннями частин 4 та 5 ст. 407 КК України.

На нашу думку, вказані законотворчі дії безпосередньо пов'язані із загостренням криміногенної обстановки у сфері військової злочинності, що зумовило законодавця посилити кримінальну відповідальність з метою впливу на зменшення статистичних показників кількісних випадків учинення військовослужбовцями військових кримінальних правопорушень, зокрема самовільного залишення військової частини або місця служби в умовах особливого періоду, бойової обстановки та воєнного стану.

Наступні зміни ст. 407 КК України торкнулися саме її другої частини, санкцію якої було змінено на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22 листопада 2018 р. № 2617-VIII¹.

У подальшому порівняльно-правовому аналізі та застосуванні внесених змін встановлено, що санкція ч. 2 ст. 407 КК України замість покарання у вигляді штрафу до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або службового обмеження на строк до двох років, або позбавлення волі на строк до трьох років змінена на призначення покарання у вигляді штрафу від однієї тисячі до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або службового обмеження на строк до двох років, або позбавлення волі на строк до трьох років.

Таким чином, законотворча ініціатива передбачає жорстокіше покарання за вчинення протиправного діяння, орієнтуючись на посилення відповідальності.

Так, 8 грудня 2022 р. на тлі введення в дію правового режиму воєнного стану Комітетом Верховної Ради України з питань правохоронної діяльності внесено на розгляд Проект закону про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці². Відповідно до вказаного

¹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22.11.2018 № 2617-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19> (дата звернення: 06.04.2023).

² Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах

Законопроекту передбачається внесення змін до ч. 5 ст. 407 КК України, а саме: виключити словосполучення «особами, зазначеними в частинах першій або другій цієї статті» та після слів «без поважних причин» доповнити словами «військовослужбовцем». Таким чином, відповідно до запропонованих змін ч. 5 ст. 407 КК України отримала таку норму: «самовільне залишення військової частини або місця служби, а також нез'явлення вчасно на службу без поважних причин військовослужбовцем, вчинені в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці». При цьому санкція, яка полягає в позбавленні волі на строк від п'яти до десяти років за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, залишилася незмінною.

Окрім цього, Законопроектом № 8271 було запропоновано «унеможливити за наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці кримінального правопорушення, передбаченого ст. ст. 403, 405, 407, 408, 429 КК, призначення судом більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (ч. 1 ст. 69 КК у редакції проекту), а також унеможливити застосування судом до особи, яка скоїла в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці вищезазначене кримінальне правопорушення, інституту звільнення від відбування покарання з випробуванням (ч. 1 ст. 75 КК у редакції проекту)»¹.

Водночас Законопроектом № 8271 пропонується «передбачити, що вчинення в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці кримінального правопорушення, передбаченого ст. ст. 403, 405, 407, 408, 429 КК, тягне за собою такий негативний кримінально-правовий наслідок, як неможливість застосування до винної особи інституту звільнення від відбування покарання з випробуванням. Проте, хоча законопроект встановлюється заборона на застосування в разі вчинення відповідних кримінальних правопорушень положень ч. 1 ст. 75 КК, щодо такої категорії засуджених, як вагітні жінки і

воєнного стану чи в бойовій обстановці : від 08.12.2022 № 8271 / ініціатори М. В. Павлюк, С. К. Іонушас, О. М. Завітневич та ін. // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40997> (дата звернення: 06.04.2023).

¹ Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці» від 08.12.2022 № 8271 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1575398> (дата звернення: 06.04.2023).

жінки, які мають дітей віком до семи років, при вчиненні ними в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці кримінального правопорушення, передбаченого статтями 403, 405, 407, 408, 429 КК (крім засуджених до позбавлення волі на строк більше п'яти років за тяжкі і особливо тяжкі злочини), суд зможе застосовувати аналогічний інститут звільнення від відбування покарання з випробуванням (див. ч. 1 ст. 79 КК)¹.

Загалом же слід зауважити, що доповнення положень Загальної частини КК України «різноманітними вказівками на ті чи інші кримінальні правопорушення, скоєння яких виключає можливість застосування певних інститутів кримінального права, розбалансує норми кримінального законодавства та створює прецеденти для подальшого розширення переліку суспільно небезпечних діянь, у разі вчинення яких ті чи інші інститути кримінального права (особливо ті, які пов'язані зі звільненням від покарання чи його пом'якшенням) не застосовуються. На нашу думку, запровадження таких винятків має ретельно обґрунтовуватись, адже в іншому випадку стає незрозумілим, чому одні особи, які вчинили певні кримінальні правопорушення, можуть розраховувати на застосування до них сприятливих для них норм і інститутів кримінального права, а інші особи, які вчинили інші, але зіставні за своєю тяжкістю кримінальні правопорушення, на таку можливість розраховувати не можуть»².

Водночас, на нашу думку, з огляду на позиції щодо посилення відповідальності за самовільне залишення військової частини або місця служби у світлі актуальних кримінально-правових проблем посилення відповідальності за вчинення злочинів проти встановленого порядку несення або проходження військової служби в умовах воєнного стану або особливого періоду, спеціальним суб'єктом яких є саме військовослужбовці, є необхідним хоча б з тієї точки зору, що статистичні дані щодо вчинення ними військових кримінальних правопорушень з моменту запровадження в дію правового режиму воєнного стану значно погіршились.

Так, досліджуючи динаміку самовільного залишення військової частини або місця служби як кримінологічний аспект, слід вказати кількісні характеристики, які наведено за двома критеріями, а саме: загальна кількість облікованих військових кримінальних правопорушень та кількість облікованих кримінальних правопорушень, відповідальність за які передбачена ст. 407 КК України.

¹ Там само.

² Там само.

Таблиця 1

Звітний період	Усього військових кримінальних правопорушень обліковано у звітному періоді	Обліковано у звітному періоді за ст. 407 КК України
2013 рік	341	23
2014 рік	4045	1810
2015 рік	6083	3916
2016 рік	3580	2342
2017 рік	6043	3188
2018 рік	241	166
2019 рік	11	9
2020 рік	4014	2878
2021 рік	2980	2006
2022 рік	8377	3005

Таким чином, ми можемо побачити, що загальна кількість військових злочинів коливається в різних показниках, зокрема в період з 2018 по 2019 роки, де спостерігається значне поліпшення криміногенної обстановки та зменшення кількості злочинів. Водночас у 2020 році зафіксовано значне підвищення загальної кількості військових злочинів на рівень 2014 року, при цьому кількість самовільних залишень військової частини або місця служби збільшилась в майже 1000 зареєстрованих випадків, порівняно з 2014 роком. У 2021 році спостерігається тенденція зменшення загальної кількості, але з 2980 облікованих військових злочинів більша частина, а саме 2006, припадає на вчинення кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 407 КК України. У 2022 році на тлі введення правового режиму воєнного стану, набуття кардинальних змін в діяльності військової служби спостерігається рекордне збільшення зареєстрованих кримінальних правопорушень, при цьому значну кількість складають саме залишення військових частин військовослужбовцями. Слід зауважити, що статистичні дані наведені за 2022 рік і є актуальними станом на вересень місяць звітного періоду [7, с. 212].

Водночас з огляду на актуальні зміни в чинному кримінальному законодавстві та резонансне поширення думок щодо Законопроекту

№ 8271 варто зазначити, що вже 15 грудня 2022 р. було оприлюднено петицію щодо накладення вето на нього. Так, уже за декілька днів ця петиція набрала необхідну кількість підписів і навіть більше. У петиції зауважується, що на думку громадськості «коли законопроект № 8271 стане законом, командування отримує безпрецедентні важелі шантажу та карання військових тюрмою практично за будь-яку критику їхніх рішень, навіть якщо рішення некомпетентні та спираються на невдалий бойовий менеджмент (а таке трапляється нерідко)»¹. Крім того, у петиції викладено санкції, що їх пропонується застосувати, якщо в подальшому закон буде ухвалено та внесено відповідні зміни до КК України. Так, автор петиції зауважує, що за самовільне залишення частини або місця служби має бути передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від п'яти до десяти років.

Зважаючи на вищевикладене, ми частково погоджуємось з автором петиції й громадськістю, яка висловила підтримку своїми головами, а саме в частині уникнення ймовірних негативних проявів з боку офіцерів, командирів (начальників) щодо підлеглих, які можуть полягати в залякуванні, погрозах та перевищенні військовою службовою особою влади чи службових повноважень. Аналіз слідчої та судової практики неодноразово засвідчував факти таких проявів в армійських колективах, при цьому не варто виключати чинники, які пов'язані з латентністю і притаманні військовим частинам.

Водночас наголошуємо, що ч. 5 ст. 407 КК України передбачала та передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від п'яти до десяти років за вчинення самовільного залишення військової частини або місця служби, а також нез'явлення вчасно на службу без поважних причин, вчинені в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці, без внесених змін вищевказаним Законопроектом № 8271.

Крім того, ми погоджуємось із законодавцем, оскільки варто наголосити, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки, згідно зі ст. 17 Конституції України, є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України. Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави. Організація та порядок діяльності Збройних Сил, усіх інших військових формувань

¹ Ветувати закон № 8271 щодо посилення покарання військовослужбовців : електронна петиція від 15.12.2022 № 22/173526-ep // Електронні петиції : офіц. інтернет-представництво Президента України. URL: <https://petition.president.gov.ua/petition/173526> (дата звернення: 06.04.2023).

України та правоохоронних органів визначаються законом. Від стану законності та військового правопорядку у Збройних Силах України та інших військових формуваннях держави, що діють відповідно до законодавства України, залежить ефективність виконання покладених на них конче важливих державних завдань. Також, беручи до уваги факт підриву обороноздатності, ефективності сил та засобів Збройних Сил України, завдання шкоди бойовому духу, сталому психологічному клімату військового колективу та інші негативні наслідки, які викликані та спричинені поширенням військових кримінальних правопорушень, які вчиняються військовослужбовцями, постає нагальна потреба в посиленні кримінальної відповідальності за вчинення військових злочинів або застосуванні більш дієвого кримінально-правового механізму.

Статистичні дані (табл. № 1), отримані з відкритих джерел інформації Офісу Генерального прокурора України, є показником збільшення кількості злочинів проти встановленого порядку несення або проходження військової служби. Так, актуальним, найнебезпечнішим, таким, що вчиняється найчастіше, протиправним діянням є саме самовільне залишення військової частини або місця служби.

Висновки

Зважаючи на вищевикладене, існує необхідність у певних змінах, які будуть спрямовані на посилення кримінальної відповідальності, зокрема виключення можливості застосування судом до військовослужбовця, який вчинив самовільне залишення військової частини або місця служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці (ч. 5 ст. 407 КК України), інституту звільнення від відбування покарання з випробуванням (ч. 1 ст. 75 КК України), як це зазвичай застосовувалося за аналогією судової практики. При цьому за результатами проведеного аналізу наявна потреба в установленні відповідного контролю за офіцерами, командирами, начальниками з метою своєчасного профілактичного реагування та запобігання залякуванню, погрозам та перевищенню військовою службовою особою влади чи службових повноважень щодо військовослужбовців. Крім того, необхідно посилити кримінальну відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби в умовах воєнного стану, що зумовлено значним збільшення кількісних показників зареєстрованих злочинів у період 2022 року в умовах дії правового режиму воєнного стану. Водночас на сьогодні проблематика посилення відповідальності за вчинення самовільного залишення військової частини або місця служби в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці не є детально вивченою, що дає підґрунтя для подальших наукових досліджень, зокрема у світлі кримінально-правових учень.

Список бібліографічних посилань: 1. Касько Т. Ю. Кваліфікуючі ознаки дезертирства. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. № 73. С. 532–537. 2. Сенько М. М. Кримінальна відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2005. 245 с. 3. Сенько М. М. Об'єктивні ознаки самовільного залишення військової частини або місця служби. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2002. Вип. 37. С. 451–460. 4. Карпенко М. І. Самовільне залишення військової частини або місця служби, дезертирство: методика розслідування злочинів, передбачених ст.ст. 407, 408 Кримінального кодексу України. *Юридична наука*. 2013. № 11. С. 90–111. 5. Карпенко М. І. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) : наук.-метод. посіб. / за заг. ред. В. К. Матвійчука. 2-ге вид., допов. Харків : Право, 2017. 318 с. 6. Карпенко М. І., Чередник В. М. Історичні аспекти кримінальної відповідальності за вчинення військових злочинів. *Юридична наука*. 2011. № 4–5. С. 141–149. 7. Ткаченко П. І. Динаміка самовільного залишення військової частини або місця служби: кримінологічний аспект // Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення : матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 листоп. 2022 р.) / МВС України, Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2022. С. 210–214.

Надійшла до редакції 14.04.2023

Прийнята до опублікування 19.05.2023

Tkachenko P. I. Strengthening liability for unauthorised abandonment of a military unit or place of service in the light of current criminal law issues

The norm of criminal law in the part of crimes against the established procedure of military service, namely, unauthorized abandonment of a military unit or place of service, has been considered. The chronology of the formation of Article 407 of the Criminal Code of Ukraine has been characterized, the acquired changes, in particular, both in terms of disposition and sanctions. A comparative analysis of draft laws that increase criminal liability for unauthorized abandonment of a military unit or place of service has been carried out. The dispositions that took place in the application of changes to the current legislation have been outlined. The issues of draft law No. 8271 of December 8, 2022 on increasing responsibility for unauthorized abandonment of a military unit or place of service have been analyzed, in particular, a comparative analysis was carried out with a retrospective view. The impossibility of applying the institution of exemption from serving a sentence with probation was considered as a criminal legal consequence in the course of acquired changes. At the same time, separate criminal law norms that are applied by the courts after the acquisition of changes in the criminal legislation have been highlighted. In addition, an analysis of public opinion has been carried out, which gained resonance, and the main theses proposed by the authors of the petition have been outlined. Based on the fundamental positions of the public, the risks that are likely to occur in the practical plane of applying changes to the current legislation have been investigated. With the

use of criminological research, statistical data have been provided that make it necessary to strengthen the responsibility of military personnel for committing crimes against the established order of military service. As part of this, quantitative indicators of the growth of military crime in different years and at different background stages of the socio-political situation, economic situation, etc. have been given. The expediency of applying the strengthening of legal responsibility of military personnel, in particular criminal, taking into account individual recommendations, has been emphasized.

Key words: military criminal offenses, unauthorized abandonment of a military unit or place of service, criminal liability, increased responsibility, criminal law characteristics.

